

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Konrad GAISER, *Il paragone della caverna. Variazioni da Platone a oggi*. Memorie dell'Istituto Italiano per gli Studi Filosofici 13. Napoli (Bibliopolis) 1985 97+10 σελ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ σπηλαίου μετὰ τὴν ποιητικὴ-αἰσθητικὴ φόρτιση καὶ μετὰ τὴν φιλοσοφικὴ σήμανση ποὺ τῆς ἔχει δώσει ὁ Πλάτων, ἔγινε μετὰ τὴν πάροδο τῶν αἰώνων ἡ καίρια μεταφορὰ γιὰ τὴν παρουσίαση τῆς σχέσης τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν κόσμον. Οἱ παραλλαγές αὐτοῦ τοῦ θέματος ἀπασχόλησαν τὸν καθηγητὴ Konrad Gaiser (Tübingen) σὲ δύο παραδόσεις του τὸ 1984 στὸ Istituto Italiano per gli Studi Filosofici στὴ Νεάπολη. Τὸ κείμενον τῶν παραδόσεων αὐτῶν μαζί μετὰ τὶς ἀναγκαῖες συμπληρώσεις περιέχεται στὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζω ἐδῶ.

Ὁ συγγραφέας προτιμᾷ τὴν ἔκφραση «παραβολὴ τοῦ σπηλαίου» ἀντὶ γιὰ τὴ συνηθισμένη ἔκφραση «μῦθος τοῦ σπηλαίου», γιατί, ὅπως ἐξηγεῖ ὁ ἴδιος (σ. 11), δὲν πρόκειται γιὰ μῦθον. Ἡ μελέτη χωρίζεται σὲ τρία μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος ἔχει ὡς θέμα τὴν προϊστορίαν τῆς πλατωνικῆς παραβολῆς τοῦ σπηλαίου. Ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ παραβολὴ αὐτὴ περιέχει συμπυκνωμένη ὅλη τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν. Ἐπίσης ἐξετάζεται ἡ ὑφὴ τῆς ἀναλογικῆς θεώρησης καὶ παρουσιάζεται ὁ μῦθος ἀπὸ τὸν διάλογον *Φαῖδων* γιὰ τὸν κόσμον (108 c-115 a), ὁ ὁποῖος εἶναι συναφὴς μετὰ τὴν παραβολὴν τοῦ σπηλαίου. Παρουσιάζονται ἐπὶ πλέον συναφεῖς παρομοιώσεις τῶν Προσωκρατικῶν —κυρίως τοῦ Παρμενίδου, τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοῦ Ἐμπεδοκλέους— καὶ γίνεται σύνδεση μετὰ ἀρχαῖες ἑλληνικὰς θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις. Τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει τὴν ἐρμηνευτικὴν ἔκθεσιν τῶν κυριωτέρων παραλλαγῶν τῆς παραβολῆς τοῦ σπηλαίου, ὅπως παρουσιάζονται στὸν Ἀριστοτέλη, στὸν Μάξιμον τὸν Τύριον, στὸν Ἀρνόβιον, στὸν Γρηγόριον Νύσσης, στὸν G. Bruno, στὸν H. L. Spiegel καὶ στὸν J. Saenredan, στὸν Fr. Bacon, στὸν Cl. St. Lewis, στὸν L. Pirandello, στὸν S. Beckett, στὸν Fr. Dürrenmatt. Τὸ τρίτον μέρος περιλαμβάνει τὰ βασικὰ κείμενα στὰ ἰταλικά μαζί μετὰ τὴ σχετικὴ βιβλιογραφίαν.

Ὁ καθηγητὴς Gaiser δὲν ἀνασυγκροτεῖ μόνον τοὺς κύριους καὶ

καίριους σταθμούς της ιστορίας μιᾶς ποιητικῆς καὶ φιλοσοφικῆς μεταφο-
ρᾶς, ἀλλὰ προσφέρει καὶ ἓνα σημαντικό εἶδος ἔρευνας τῆς πλατωνικῆς
φιλοσοφίας, δηλ. τὴν ἔρευνα τῆς ποιησιολογικῆς καὶ λογοτεχνικῆς καὶ ὄχι
μόνο τῆς φιλοσοφικῆς ἐπιδίωξης τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας. Ἡ διάγνω-
ση τοῦ συγγραφέα γιὰ τὴν ἐποχὴ μας συμπορεύεται μὲ τὴν ἐρμηνευτικὴ
ἐκθεση τῶν τριῶν τελευταίων παραλλαγῶν τῆς παραβολῆς τοῦ σπηλαίου:
Ἡ παραβολὴ ἐκφράζει στὸν Pirandello τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ἀναζήτησι,
παρηγορίας, στὸν Beckett συνδέεται μὲ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, στὸν
Dürrenmatt μὲ τὴν αὐτοκαταστροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ
συγγραφέας (σ. 12), ἡ παραβολὴ τοῦ σπηλαίου εἶναι ἡ παραβολὴ καὶ τῆς
ἐποχῆς μας, γιὰτὶ σήμερα ὑπάρχει σκότος καὶ ἀβεβαιότητα γιὰ τὴ μοίρα
τοῦ ἀνθρώπου. Κάποιο «φῶς» φαίνεται νὰ περιμένει ὁ συγγραφέας ἀπὸ
τὸν φιλοσοφικὸ διάλογο.

Γεωργία ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Jean BARUZI, *L'Intelligence Mystique*, textes choisis et présentés par
Jean-Louis Vieillard-Baron, Paris, L'Île Verte, Berg International, 1985.

Στὸ βιβλίο αὐτὸ ὁ Jean-Louis Vieillard-Baron παρουσιάζει κείμενα τοῦ
Jean Baruzi (1891-1953), ἀναφερόμενα στὴ μυστικιστικὴ διάνοηση, ξεκινῶ-
ντας ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ ἔρευνα τῆς ἀλήθειας δὲν μπορεῖ νὰ
ἀγνοήσει τὴ μυστικιστικὴ ἐμπειρία.

Τὸ ἔργο διαιρεῖται σὲ τρία κεφάλαια (*Τὸ πρόβλημα τοῦ μυστικισμοῦ*,
Φιλοσοφία καὶ μυστικισμός: ἡ περίπτωση τοῦ Leibniz, *Προσευχὴ καὶ*
Μυστικισμός), πὺν ἔπονται μιᾶς γενικῆς παρουσίᾳσης τοῦ θέματος. Ἡ
τελευταία αὐτὴ περιλαμβάνει τρία μέρη:

I. Ἡ ἐσωτερικὴ πορεία: μιὰ σκιαγράφηση τῆς ἐσωτερικῆς
ἐξέλιξης τοῦ Baruzi πὺν σημειώνει τὰ σημεία-σταθμούς τῆς ζωῆς του:

1. *Τὸ ἔτος 1901*, τὸ ὁποῖο θεωρεῖ σὰν χρονιὰ ἀναγέννησης τῆς
φιλοσοφικῆς σκέψης μὲ τὴν ἀνακάλυψη μιᾶς νέας θετικιστικῆς
φιλοσοφίας.
2. *Τοὺς δασκάλους*: Boutroux, Barrés καὶ Bergson, στοὺς ὁποίους
ὀφείλει τὴν προτίμησή του γιὰ τὴ μελέτη τῆς ζώσας ἐσωτερικότητος.
3. *Τὸ θρησκευτικὸ πρόβλημα*, πὺν προέκυψε ἀνάμεσα στὰ ἔτη 1900 καὶ
1914 καὶ τὸ ὁποῖο ἀντιμετώπισε παραμένοντας πιστὸς σὲ δυὸ
θεμελιώδεις ἀρχές: α) στὸ ὅτι ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία κινεῖται μέσα στὸ
πνευματικὸ κέντρο τῆς ἀνθρωπότητος καὶ β) στὴν ἐλευθερία τῆς
πνευματικῆς ἔρευνας.

